

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PART HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben.	— fill.	Helyben.	— fill.
Egy évre 10 kor.	— fill.	Egy évre 16 kor.	— fill.
Fel évre 5	— fill.	Fel évre 8	— fill.
Negyed évre 2	— fill.	Negyed évre 4	— fill.
Egy órára 1	— fill.	Egy órára 1	— fill.

Egyeszesen ára 4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**Felelős szerkesztő: **II. MÓRICZ PÁL.**Kiadók: **HOFFMANN és ERONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és több-ször megjelenő hirdetések jutányosabban. — Apró hirdetés minden sorára 4 fillér.

A védelmezők.

Aber doch! Borzalmas, amit az a rebellis Barabás csinált a közös uralkodó fölséges személyével! Az a Jakobinus Barabás a szegény védtelen királyi hatalmat meg akarta semmisíteni, szerencsére a jobboldalról életük föláldozásával közberohantak a finom izlésű hazafiak s kivették a paraszt tenyerei közül. Ép az utolsó pillanatban; ha tán egy perczel későbbre koczkáztatják vala életüket és vérüket: az az ádáz elbusult fülemile kétségkívül szétszaggatta volna a szegény védtelen kéhejű sast.

Háromszáz kormánypárti képviselő éitette a királyt torkaszakadtából, lajbijuk, frakkjuk repedezett, gallérjuk leizzadt. A jegyzők szépen beírták neveiket és legilletékesebb körök megfogják látni, ki a hü és ki az áruló.

Továbbá jönnek majd a választások. Aki ott volt a kiáltók között, annak a házfalát s ajtófélfáját bekenik a megevelt áldozatai bárányok vérével, jelölve annak, hogy azok igazhitűek, azokat nem kell kibuktatni, a többit pedig leöldösi a bosszuló angyal.

Az egykori Héderváry. Kont harmincz nemes hajdujával palloshalált kapott, mert nem akarták mondani, hogy éljen a király.

Mit érdemel bezzeg a mai Héderváry, aki háromszáz hajdujával kiáltotta a loyális éljent, a barabási óriási hatalom ellenében mentve meg a királyt!

... De milyen kapóra jött ez a borsos eset a megszorult kormányképviselő uraknak; lám most ismét visszahúzódhatnak a biztos barlangba, honnan már-már kipörkölte őket önnön szegényük... most hát alkalmuk nyílt újra megszabadulni önnön lelkiismeretük ballasztjától, mert hát csak nem árulnak még egy gyékényen egy hazaárulóval! (No csak II. rendű hazaáruló, mert az elsőrendűek Rákócy & stb.)

Ejnye csak az lett szinte a baj, hogy Barabás ünnepelesen bocsánatot akart kérni az ő elkeseredett káromkodásáért. (Mert bizony elbusult ember isten nevét is káromolja, de aztán megvezeklik ért.)

— Hogy is ne — gondolták hirtelen odaát — hisz akkor kitől lehet

nékünk megvédeni a királyt? — hisz akkor nincs alkalmunk, czimünk önfeláldozásunk kidomborítására! Tyüha, ennek nem szabad megtörténnie, nem szabad szóhoz engedni, uraim, kiált-suk, mielőtt vissza birná vonni szavát: hazaáruló, ne bánts a mi királyunkat! Hangosabban uraim, hangosabban, hogy Bécsig elhallatszék; még egyszer uraim, még egyszer, míg a jegyző egész fényes névsorukat leírja, méltóztassanak dühös arcot vágni, ugy, ugy... no még egy éljent uraim, mert a miniszterelnök öxel-lentiája épen ide néz... ugy... köszönöm. És ha Barabás kiveszi a bicskáját, hogy levágja szivarja végét, kiáltunk hangosan s hirtelen, mielőtt vissza dughatná bicskáját tokjába: Hazaáruló Barabás, ne szurd le a királyt az é'es késsel; én megvédem őt életemmel és véremmel! — és kiáltsa mind, a kinek jó kell: Én is védem! Én is védem!

Ezt ordította a kormánypárt tegnap. S ma Kúen — halott!

Megsimitom a szegfüt...

Megsimitom a szegfüt
Lágyan, szerelmesen —
Mintha az arcod lenne
Én edes kedvesem.

Megcsókolom a rózsát,
Szirma hozzám simul —
Mintha csak csókot lopnék
Édes, szép ajkiról.

S a szép fehér lilium
Olyan kezembe' ép'
Mintha kezembe fognám
Puha, fehér kezét.

S aztán, hogy tubarózsa
Illatja száll felém,
Mintha a ravatalra
Kerültem volna én.

S a rózsza, lilium, szegfű
Mintha hullna reám
S ugy érzem, hogy fölöttem
Zokog, egy kis leány...

Vértessy Gyula.

Őszi hangulat.

Sok kedves emlékem kötött engem ahhoz a szép diófahoz, amely szőlőskertünk felső végében egymagában állott.

Fiatalkori, pajkos életem gondtalan és verőfényes napjainak emlékei ezek.

Korán reggel, alig hogy felkelt a nap, már oda hívogatott a sárga málingó hangos füttye; füttyölt, füttyölt, amíg odakerültem — azután elhallgatott. A gyümölcsösből átszólt hozzá a párja; ott fészkelte és már a fiait vezetgette, tanítgatta; könnyelmű himje pedig ott mulatott a diófán. De komolyan vette a figyelmeztető szót és csakhamar el is röpített. Utána azonban nemsokára jött a másik. Mert nemcsak én, de még inkább a sárga rigók szerettek ezt a diófát.

Délben azután, ha már leszállott a tikkasztó meleg az egész vidékre s alig-alig mozdult a lankadt lomb egy-egy levele a szélesendős levegőben s a hőség lenyomta uindaszt, ami élt: akkor ismét beszálltak a szép sárga madarak a diófa sűrű lombát-rába; párosan, — többedmagával az anyamadar — déji pihenőt tartottak az illatos fa árnyékában. Hogy eldiskuráltak ilyenkor egymással, de hangosan egyik se szólt.

Sok kelemes órát elheverészttem én is ott, a fa alatt: mert nincs sehol kedve-sebb nyári pihenője a szobától mebekülő-

nek, mint a nagy diófa alatt. Csak itt-ott szalad át a napsugár a sötét lombon. Meg-rezdül egy szál levél hosszú nyelén; épen vele játszik az alig érezhető szellő; azután ismét megáll és megrezdül egy másik.

Lehajlik az ága a fának köröskörül a földig, ahol csak apró pázsit nő alatta; az meg ily puha, mily hűvös. A fa körül pedig zsong a repülő bogárság, száz méhecske is zümmögi egyszerre az altatót.

És leszáll a nap. Csöndes már minden a fa körül; madár nem éjjelezik rajta. Sötétség borult reá és a felkelő hold ezüstös fénye. Megvilágítja az egyik oldalát, ez zel mély árnyékot vet a földre. Minden pihen köröskörül; a fa is pihen, ilyenkor il-latozik minden levele. Enyhe, gyengéd, kesernyész illata van és mily kellemes.

... Azóta sok, sok esztendő telt el... most is ott áll a nagy diófa, még nagyobb, még terjedelmesebb az alja. De a teteje már kezd elszáradni. Eljárt rajta az idő. Pedig milyen üde volt. És vörösödik a lombja, mert ősz van.

Színes a vidék különben is. A zöld színt felváltotta a sárga, a szürke, a barna és vörös. A diófa lombja a legvörösebb.

Egész nyáron át fütyengettek most is a rigók és hivatnak. Hivatnak... de gondjaim tartoztattak. Zsongott az apró nép most is körülöttem és árnyékot vetett, mint annak-éltte. Zsongott, de én nem hallottam, mert

Uj felvétel.*)

Az a fényképész, aki a nemzeteket szokta lefotografálni, mert legutóbb egy igen szomorú felvételt csinált. Reszket a keze, midőn dolgozik a képen, elszorul a szíve, midőn a kész munkára tekint.

Előkeresi a legszebb képet, amit valaha életében készített és gyönyörködik benne mintha most látta először, pedig már ezer-szer is elővette, de az szép marad örökké! Ez a kép ábrázolja a magyar nemzetet ötvenöt évvel ezelőtt!

Most egymás mellé helyezi a régi és az új képet, Istenem! milyen különbség!

Annál inkább feltűnő az éles contrast, mert a szemek hűen visszatükrözik a lélek érzelmeit. A kor a határtalan öröm, a tomboló lelkesedés, a legigazibb boldogság volt a lélekben, s most? . . . Akkor olyan a magyar nemzet, mint egy deli ifju, szemében ragyog a lelkesedés szent lángja, arcán visszatükröződik a boldogság s egész lényén előmlik a jövőben vetett erős remény, hit és bizodalom. S most? . . .

Ez a fényképész aki ilyen hű képeket csinál, aki a nemzetek lelkét is lefotografálja ez az író.

Szomorúan teszi félre a régi képet, mit ér az, hogy a multak szépségein gyönyörködve és a mult dicsőségének szemléletében emmerülve, nem vesszük észre, hogy az épen a legsűrűbb fekete fellegek tornyosultak s ha kitör a zivatar, borzasztó pusztulás lesz! Leverten nézgeti hát az új felvételeit és gondolkodik, hogy lehetne ezen a képen a szituációkat megváltoztatni?

*) Bár elmondhatjuk, hogy eső után vagyunk, mert érdemtelenekhez méltó módon bukott meg Khuen, közöljük ezt a vele foglalkozó cikket. Közöljük ezt a cikket azért is, mert egyik bajos nő munkatársunk írta, így ő érdekes tolmácsolója a Kujének, a labanczok, a németektől a lelkebe vett közhangulatot.

Szerk.

pihenőm se volt. Ideges az élet és hajta az embert; minél fáradtabb a léleknek, annál nehezebb napok következnek mindig.

Hogy eljárt rajtam is az idő . . .

Rég elmentek a vig madaraim, mert vége a nyárnak. Már nem elég melegen süttött nekik a nap. Eltogyott a gyümölcsös termése, száradni kezdett a lomb. Szarnyra kelt a könnyelmű nép és ment; ment boldogabb hazába, délre, messze délre.

Csak az ember marad itt — és a diófa; hogy lassan, hogy szenvedje a lassu elmúlást. Őszi hangulat borul a tatra és szomorúság a lélekre, látva a lassu eltávozást feltartóztatlanul.

Szél kerekedik most és végig fujja a domboldalt; leperregnek a vörös levelek a fákról. Napról-napra gyérül a lomb, lanyhul az élet. Fáradság látszik mindent Pibenni vágyik a lélek.

Száll a gólya fent a magasban. Szürke sötét égen fehér madár; egy, kettő és több. Arrább a messzeségben még néhányat látunk . . . elvonulnak ők is. Talán már az utolsók; lehet, már messziről jönnek. Velők mennek a fecskék, de ezeket nem is láttuk, amint bucsuztak. Gyülekeztek egy-ideig, mindig többen voltak napról napra, csak azután láttuk, hogy már nincsenek itt.

A gólya fent jár ilyenkor magasan. Benézi a vidéket; tudja az utat, mégis nézi felülről, magasból. Ott kering egy ideig; talán busul . . . talán örül. Naphosszat kering, majd csapatha verődik, azután megy.

Nézzük meg mi is ezt a képet: Gyönyörű szép erősség van előttünk, olyan, hogy az ember csak námulattal nézheti.

Óriási falai büszken emelkednek az ég felé, büszkéik is lehetnek, hiszen ezer éve állanak fent rendíthetetlenül! Az idő, mely mindent lerombol és megsemmisít, nem tud vele megbirkózni. Itt-ott letördelte gyönyörű zománcát és mozaik dekorációt is a tombozó vihar, de magát az erősséget meg nem dönti soha, mert Isten ujjai őrzik azt! Meg van benne szépség erő és nagyság; és mégis olyan gyenge ez az erősség!

Igen, mert az egyetemes, a boldogság nem lakik hatalmas falai között. Ugyan ki ne tudná, hogy az a hatalmas vár, ahol nincs beke és boldogság az Magyarország. Olyan szomorú most minden. Néma csöndesség van az óriási termekben.

Regen volt ez mikor koczogós pohárcsengés és vig magyar nóta hallatszott itt. Most nem hallatszik más csak egy-egy mély sóhaj a vár alatti börtönből és a börtönőr egy hangu kopogása, amint föl s alá járkal a bosszu folyosón. Odalent a vár alatt van egy nagy börtön. Ridég, pusztá, sötét. Csak egy kis nyílason kerül be néha-néha egy eltevedt napsugar.

Ha ugyan az ember szeme hozzá szokik a sötethez, láthatja, hogy nem is olyan disztelen ez a börtön, hiszen a fal virágokkal van díszítve, csak hogy ezek a virágok penészből vannak s az idő festette oda.

A börtön szögletében egy ember fekszik a rabágyon, erős hatalmas alak, duzzadó izmokkal, ereiben lazasan lüktet a vér. Riadtan emeli föl fejét és körüljártatja villogó szemét, pedig nem lát ott semmit, csak az örök a vak sötétséget. Mi ez? kiált föl dühödten az ember és fel akar ugrani, nem tudja, hogy hol van, de — megcsörren kezén, labán, a vastag rabbilincs és tehetetlenül hanyatlik vissza a rabágyra.

Sokáig kíséri a szemem a fehér foltokat az égen, de azután már nem látok egyet sem. Elmentek.

Mintha esőre készülne; mintha hűvösödne és esteledne. Nyugodtabb a lelkem, pedig mind szomorubb a hangulat körülöttem.

Egy virágot se látok már és elfonyadt minden. Lent a völgyben füst és pára.

Nem is oly régen, mily másnak látszott itt a természet. Most szomorúság váltotta fel a reményt. Nem tudunk beletörödni még; csak látjuk és érezzük, de nem hisszük, mint változik itt minden. Bár sejti a lelkünk, mást kíván még. Nem a jövőbe érezünk, hanem a multból reménykedünk. Az elmúlt napok verőfénye, a réten szálló ezernyi pókfonal, a piros bogycs csipkebokor, az utszéli pacsirtamadár . . . hová lettek mindezek most? Utolsó derült napjaink hová tüntenek el?

Esőre készül. Elnémult a vidék és komoly a kép, amit homályban fest élénk a haldokló élet. Komoly az erdő, borús az ég; szürke a tájék, busul a lelkünk. Elhal itt minden nemsokára.

Szítál az eső, hűvös az este. Hazatérjünk e már?

Tél lesz nemsokára; korai tél. Hó és fagy. Hogy eljárt az idő . . . Hogy elhal a mi reménységünk is . . .

L.

Megvagyok lánczolva? — kérde tetovázva önmagától, — rab vagyok megint? Oh miért nem küzdöttem erősebben mikor küzdeni kellett volna, oh miért nem tettem többet mikor tenni kellett volna? Abban a perczben midőn felébredt borzasztó kínos érzet lepte meg arra a tudatra, hogy ő rab, pedig eddig is az volt csak hogy aludt soká nagyon soká és nem hallotta a lánczok csörögését . . . De azután lassankint belátva, hogy az a lealázó helyzet nem álom, de való és hogy ezen dühöngéssel nem segít nyugodtabban kezd monologizálni:

Milyen boldog voltam, amíg örülhettem a szabadságnak . . . enyém volt ez a gyönyörű vár egészen, véremmel vettem ezt meg és én parancsoltam benne egyedül.

De nem tudtam eléggé megbecsülni ezt a bolondságot, nem tudtam jobban örködni a szabadság fölött! Mikor tudtam hogy hátam mögött leselkedik az ellenség gyaván, hogy orvul megtámadjon és hogy kezeim a béklyókkal összelánczolja; én nyugodtan elalszom!

És a helyett hogy siettem volna dolgozni, tenni, küzdeni, harezolni, én aludtam és álmódtam a boldogságról!

De hat mit is vétettem?

Semmi egyebet, mint azt, hogy: vagyok! De hat ez elég nagy bűn annak szemébe, aki azt akarja hogy ne legyek, azt akarja hogy neki szolgáljak, s hogy övé legyen az én szép váram; most engem meglánczolt én vagyok a rab saját házámba, ő pedig beállott börtönörnek és őriz engem éjjel-nappal fáradhatatlanul. — Hiszen ha akarnám összeszedném minden erőm és széttépném ezeket a lánczokat úgy, hogy többet soha se rakna össze senki! De akkor a börtönőr sem élne tovább, mert összetörném őt is úgy, hogy nem maradna belőle semmi, csak egy nagy vérfolt!

De én utálom a verszagot és nem szeretem látni még az ellenségem vért sem.

Urísten! csak élne még az én jó barátom, aki kibékített bennünket, mert ő tudta, hogy ennek a bilincsnek ami a kezemet szorítja van egy titkos rugója valami „patentzár“ és ő alig értette hozzá az ujját, a zár lepattant a kezemről.

Akkor azután kézen fogva vezetett az ellenségemhez és azt mondta: Lásd ez az ember, akit te meglánczoltál: szabad.

A vár övé, s ha ő akarná, terád rakatná a bilincseket és téged záratna el; de ő neked nem ellenséged, ő téged soha sem gyűlölt, neked semmi rosszat sem akart, sőt ami szerencséd van legnagyobb részét neki köszönheted, de te nem tudtad őt megérteni. Ime most is meghív téged magához mint jó barátját és szívesen lát bármeddig varában. Akkor azután meg voltam egy ideig a szomszédal, mert neki is szép vára van itt mellettem, de most újra kitört belőle a régi düh, átlopódzott a váramba észrevétel nélkül, s míg aludtam, kezemre rakta a rabbilincseket.

De — ezt megérdemeltem mert míg ő munkálkodott én pihentem tétlenül.

Ugyan lesz-e még egy olyan hű emberem, aki innen kiszabadítana?

Fáradtan hunyja le szemét arra, némileg megnyugodva azzal a gondolattal, hogy talán mégis lesz egy hű barát, a ki őket békés uton kibékíti, mert ő vért látni nem akar!

Ki ne tudná, hogy a meglánczolt rab: a magyar nemzet, ki ne tudná, hogy az a hű barát: a „háza bölcső“ volt!

Alig szunyadt valamit a rab, mert csi-

MEGNYILT

Piac-utca 44 szám alatt dr. Ujfalussy ház

Letzter József

Fényképészeti, festészeti és fényképnagyítási műterme.

korog a kulcs a rozsdás vaszárban és kinyílik a rácsos ajtó.

Ki lenne ez más, ha nem az ellenség, ha nem a börtönőr?

Nyájas szavakkal közelít a rabhoz és ördögi mosolygással kérde tőle: Nem unta meg még ezt az életet?

A rab: Sőt! Kezd türehetlenné válni a helyzet.

Börtönőr: Nem volna kedved kibékülni?

Rab: Nekem kibékülni nem kell én rád nem haragudtam, de igen óhajtánám az igazságot!

Börtönőr: Neked nincs is jogod rám haragudni, te nekem csak köszönettel tartozol, de te egész életedben haladatlán voltál! De ne beszéljünk olyan sokat, mert az idő mulik, mondjad meg egyszerre áll-e ugy az alku, a hogy mar egyszer kérdeztem.

A vár kétharmada az enyém, egy harmada a tiéd, hogy az egész várba én parancsolok, az magától értetődik, de azért békében élhetünk egymástól. - A rab elfordította fejét a börtönőrtől és megvetéssel mondta: A magyaroknak van egy jó közmondása, te ezt nem tudod? „Fogadd be a tótot kiver a házadból.”

Különben míg te elnem pusztulsz e varból, addig soha nem lesz békesség!

A börtönőr dühödten szorította össze az öklét és remíté arczal fenyegette meg a rabot, de csak ennyit mondott neki:

Hund! - a többit utánna gondolta... Azután újra csikorgott a rozsdás vaszár és újra bezarult a nehéz ajtó.

Ki tudja mikor nyílik ki újra az az ajtó? . . .

Ki tudja meddig tart a rab béketürese?

Ki tudja lesz-e még egy hü barát egy haza bőlese? . . .

De hogy a börtönőr - jelenleg - Khuen Héderváry, azt mindenki tudja!

Végh Hanna.

Városi közgyűlés.

- Második nap. -

A közgyűlés második napján már megcsappant a városatyák érdeklődése. A pad sorokban csak kevesen foglaltak helyet, leginkább azok, a kik még éghaborn esetlén se mondanának le arról, hogy a város ügyeit városatyai tisztességükből kifolyólag lelkiismeretesen figyelemmel kísérjék. A közgyűlés lefolyása sima volt. Részletes tudósításunk a következő:

Puky Gyula főispán pontban három órakor nyitotta meg a közgyűlést. A tegnapról mára halasztott samson-balkányi vasut ügye képezte első sorban eszmecsere tárgyát. A vasut engedményesei 200 ezer korona törzsrészvény jegyzését kérik a városól.

A tanács határozati javaslatában elismeri az új vasut közgazdasági fontosságát s ajánlja is hogy a város 200 ezer korona törzsrészvényt jegyezzen. De kikötni kívánja, hogy a vasut építésével Debreczen város határában a nyomjelzés a város hozzájárulásával állapíttassék meg. Kívánja, hogy a vasutársaság a helyivásut igazgatóságával lépjen érintkezésbe és a Parlagra a helyivásut vonalának felhasználásával a magyar államvasutak debreczeni főállomásáig, a személyforgalmat bonyolítsa le. Kívánja továbbá még azt is, hogy a város megbizottja a vasut igazgatóságában, mint igazgatósági tag részt vehessen.

Az új vasut így felvetett ügyében dr. Fejér Ferencz, dr. Freund Jenő, Aczél Géza dr. Burger Péter szólottak hozzá.

Juhász Ignác: Most hallok hogy a terv szerint a viczinális a városon menne keresztül. Ha ez így van a világ akármilyen városában, én még akkor sem járlok hozzá. Nem járulhatok hozzá, hogy a városon keresztül egy vonat . . .

Aczél: Motor lesz.

Juhász: Ha motor is, a városon pöfögjön végig és a személy, meg az életbiztonság veszélyeztetve legyen. Bonyolítsák le a személyforgalmat akár a helyivásut felhasználásával, akár a városon kívül vezetett új vonal létesítésével.

Számos hozzászólás után dr. Fejér Ferencz indítványozza, hogy a városi hozzájárulás csak abban az esetben történjék meg, ha a vasutépítés legelőbb az 1904-ik év végéig kezdetét veszi. A közgyűlés szavazással döntött a tanács és dr. Fejér Ferencz javaslata, illetve indítványa felett. Mind a kettőt elfogadta.

A hortobágyi csárda jelenlegi bérlője azt kéri a várostól, hogy újabb hat évre velök kössön szerződést. A gazdasági bizottság javasolja, hogy a jelenlegi 2215 korona bérleti díjat 2700 koronára emelje fel s a bérleti szerződést ezen alapon kösse meg a régi bérlőkkel. A jog és pénzügyi bizottság azt kívánja, hogy mint mindenben, ugy ebben is nyilvános árlejtés legyen az irányadó.

Király Gyula előadó a gazdasági bizottság javaslata és a régi, mint a város további bizalmára érdemes bérlő mellett szólal fel. Lendületet adott - ugymond - a hortobágyi csárdának. A vidékiek előtt keresztelté tette.

Felkiáltás: Igen! Grand Hotel lett belőle.

Király Gyula: Kiszolgálásában kötelességtudó, előzőkeny.

Egyhang: Duplán fog a krétája.

Király Gyula: Javasolja, hogy a szerződés a régi bérlővel hosszabbíttassék meg.

Tóth Kálmán az idegen forgalom szempontjával azonban biztosítékot kíván arra, hogy a vendéglő tarifája revidiáltassék s annak pontos betartására a bérlő köteleztessék.

A közgyűlés szavazással dönt a bérlet ügyében. A nyilvános árlejtés javaslatát leszavazták, míg a Király Gyula javaslatát elfogadták. De elfogadták a Tóth Kálmán indítványát is.

Mint a hogy az apró ügyekkel rendszerint, ugy most is gyorsan végzett a közgyűlés. Ötven korona erejéig ingyen nyomtatványt engedélyezett az ipartestületnek. Csajkos Gézát kegydíj kérelmével elutasította, Debreczeni Lajosnak havonként 20 korona, Vas Imrénének havi 10 korona kegydíjat szavazott meg, míg özv. Medgyessy Károlyné havi tíz korona kegydíjat 20 koronára emelte fel. Kallay József rendőr nyugdíját évi 324 koronában állapította meg. Tudomásul vették, hogy Beke Imre kiadót betegségének tartamára Raics Gyulával helyettesíti a polgármester. Dr. Tóby Eleknek kilencz heti, Harangi Lászlónak hat heti, Nanássy Miklósnak 3 hónapi szabadságot engedélyeztek.

Elnöklő főispán a hitelesítést ma délután 4 órára tüzte ki, megköszönte a bizottsági tagok érdeklődését s ezzel a közgyűlést véget ért.

Befejezett ügy.

(Sebestyén Géza és Móricz Pál ügye.)

Örömmel vettem és megnyugvással közlöm ezen a czimemre érkezett levelet:

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Debreczen” politikai napilapban nevem mellett kapcsolatosan kétszer egymásután megjelent cikkre - mint magyar színésznek - erkölcsi kötelességem az alábbiakat kijelenteni.

Azt az incriminált följelentést én a költemény szerzője által ellenem indított s még mindig folyamatban levő peres eljárás során követtem el - a végsőkig zaklatott és felizgatott lelki állapotban, fiatalos vak dühtől vezetve. Nem számoltam a komoly következményekkel. Kijelentem, hogy a dolgot őszintén sajnálom.

Mint magyar színész a hivatalos hatalom szolgálatába nem szegődhettem, nem is szegődtem. Az én lelkemben ép ugy megvan mind az a nemes indulat, amely minden magyar színészt kell, hogy áthassa. Az én lelkem is rajong a nemzeti ideálokért - tehát nem árulhattam el azokat. Magányból keletkezett szenvedelmes harcz volt a dolog indító oka - semmi más. A spiczkiket, kémeiket én is undorral megvetem, mert becsületes érzésű magyar színész voltam - leszek. Móricz Pál puritán, hazafias fellángolását nekem kell - s én becsülöm is meg leginkább; mert Isten segedelmével arról a néhány szál deszkaról talán szépen magam is fogok egyet s mast elmondhatni a magyarságról, a hazaszeretetről.

ifjabb Móricz Pál urnak

régi hive

Sebestyén Géza.

Egy kellemetlen ügy befejezéséről szól ez az irás. Elvi okokból, hazafias fölháborodásból a „Debreczen” közelebb megjelent két számában bírálat tárgyává tettem Sebestyén Géza színművésznék, különben jó barátomnak, egy közmegítélés alá eső eljárását, mely a „Debreczen” és az én királysértési pörömmel kapcsolatban merült fel. Nem másról volt szó, minthogy Sebestyén Géza egy ide nem tartozó pörös ügyből kifolyólag, ifju szenvedélyétől elragadtatva a vizsgálóbíró előtt megnevezte a királysértési pörbe vont versnek a költőjét, a kit én már cikkekben és a tárgyalás folyamán megvilágított erkölcsi és hazafias indokaimnál fogva nem nevezhettem meg és a kinek ilyenén módon való megnevezését a legsúlyosabban ítélt meg, midőn azt spiczkedésnek minősítettem és midőn ezért elégtételt is követeltem.

Nos hát őszinte örömmel jelentem ki, ez a kellemetlen ügy be van

fejezve, még pedig az egyedüli helyes, az egyedüli elfogadható módon. Egy kiváló szerepre hivatott, érzékeny és erős tehetségénél, tulajdonságainál fogva mindnyájunk előtt rokonszenves művész ember, a mint azt maga is őszintén, férfiasan beösméri, a következményekkel és az eljárással nem számolva oly hibás lépésre ragadtatta magát, mely a legsúlyosabb megítélést vonta maga után, mely őt a legszomorubb világításban állította mindnyájunk elé. Ezért gyakoroltam hátrázott ítéletet vele szemben, de most a fenti férfias nyilatkozata után igazságtalanság, méltatlanság volna vele szemben ezt az ítéletet továbbra is föntartani; mert egy botlásért nem sujtható agyon senki sem, különösen akkor nem, a mikor az olyan őszinte, nemes indulatu, mint Sebestyén Géza színművész, a ki botlásának helytelenítését, akkori viharzó lelkiállapotának a nyílt feltárását ilyen igaz férfihoz, igaz hazafihoz illőleg ösméri be és hozza nyilvánosságra. Azért ennekkövetkeztében ezen nyilatkozata után a „spiczliszkedés“ ügyére vonatkozólag tett kijelentéseimet tárgytalannak tekintem és kérem az én szeretett, tisztelt közönségem részéről is ilyennek tekinteni; mert Sebestyén Géza, színművész, ha botlott is, férfiasan megvezekelt érte és én őt ezért igazán nagybecsülöm, mindnyájunk rokonszenvére méltónak tartom és itt a nagy közönség előtt szoritok vele baráti kezet, a mivel csakugyan be is van fejezve ez az ügy.

1903. október 1.

Ifjabb Móríz Pál.

A görgényi rózsá.

Irta: **Thaly Kálmán.**

Van nekem egy kedves kis virágom,
Kebelemen ápolom, dajkálom.
Tán lány adta szivemért cserébe?
Szentebb annál: szabadság emléke!

— Erdélyben a havasok tövében
Áll egy várrom, örökké szent nékem:
Mert vala ez a kuruczvilágba
Szabadságnak leghivebb bástyája.

Jártam én e tört romok szegélyén,
Hol a hősök vittak, a várt védvén;
Hol az ellent rontottak, rettenték —
Rettenthetlen, ronthatlan leventék.

Nyoma sines már a torony fokának.
Hol zászlóid büszkén lobogának
Oh Rákóczi! szabadság vezére, —
Repkény kuszik omladó kövére.

Beszakadt a boltozat, a bástya, —
Földhalom van temetve reája;
E földhalom a kemény fal sirja:
Ó dicsőség vérrel van rá írva.

Hejh, mert ott a kövek közt el-végig
Sok széjjeltört koponya fehérlik!
Mint labanczó, ráismersz a jelre:
Buzdogánynyal van az mind beverve!

Buzdogányos jó kurucz öitézek —
Sirotkból újra felidézlek!
S látlak vini, harezolni, csatázni,
Hösi harez közt hösi vértől ázni.

Buzdogányos jó kurucz vitézek —
Hol van a ti győzhetlen vezértek?
Ráthonyi, hol a jóknak legjobbja?
— Bunk beszéljen: itt van a sirdombja!

Kétszer üzték szét az ostromlókat,
Harmadszor is jött új támadó had
Nagy sereggel zudulván a várra, —
Visszavertük . . . Ráthonyink az ára!

Bástya romban; fal, torony lelőve;
Lőpor robban, bolt szakad merőbe, . . .
Hova lesztek hősök e romvárban?
„Él Rákóczi még Magyarországra!”

Sötét éjjel rohannak előre;
Fut az ellen ki nyakra, ki főre;
At a völgyön jó kurucz, világlik . . .
At a bérzen, es el a Tiszáig!

Pusztá a vár reggel; s mind azóta
Pusztá máig, másfél század óta.
Romjaira, — sok évek leteltek —
Most már roskadt kápolnát emeltek.

Leborultam e kis kápolnában,
Erdély e legszentebb templomában,
S kértem Istent elhagyott hazámért:
Szüntesse meg a csapást, mit rá mért!

S még egyszer széttekinték a váron
Rávetvén bucsupillantásom;
Romja fölött cserbokor zöldellő,
Cserbokorban suttogott a szellő.

Rózsá is nyílt ott a romközépen,
Leszakasztám s odatűztem szépen
Keblemre a kis piros virágot:
Ráthonyinak szivéből csirázott!

Most is megvan kedves rózsaszálom, —
S hervadt bár: hűn ápolom, dajkálom.
Nem lány adta szivemért cserébe,
Szentebb annál: szabadság emléke!

NAPI HIREK.

Herczeg Ferencz Debreczenben.

Herczeg Ferencz illusztris író, közelebb, valószínűleg október havában Debreczenbe érkezik, hogy a joghallgató ifjuság első irodalmi estélyén felolvasást tartson. A jeles íróval együtt jön Tanay Frigyes, a Vígsház tagja is, a ki szintén közreműködik az est műsorán.

A főügyész lemondott.

Annak idején feltűnést keltett az a vizsgálat melyet a Közigazgatási bizottság Ábrahám László városi tisztifőügyész ellen elrendelt és megindított. A vizsgálat már javában folyt, amikor megjött a belügyminiszter sürgős rendelete melyben, felhívja a városi tanácsot, hogy Ábrahám László főügyészt azonnal függeszse fel hivatalától. A felfüggesztés váratlanul jött és legnagyobb meglepetést keltette úgy a városházán mint az egész városban. A vizsgálat és felfüggesztés elrendelésének okairól mindenféle kalandos verziók keringtek. A felfüggesztés oka mint értesülünk hivatali szabálytalan-

ság és visszaélések. A főügyész nem várva be a vizsgálat esetleg következményeit, tegnap délelőtt Kovács József polgármesterhez beadta lemondását s egyidejűleg nyugdíjaztatását is kérte.

Mikor lesz a szüret.

A debreczeni kertészekben már a közelnapokban vidám élet kezdődik. Vásár után sorra következnek a szüretnek s a rakétázás meg lövöldözés lármája mellett töltik meg a hordókat. A sestakeri gazdaság vasárnapi ülésén mondotta ki, hogy a szüret 8-ától 14-ig tart. A Széchényi-kerti gazdaság szintén a vasárnapi ülésében határozta el, hogy a szüret 7-én és 8-án tartható meg.

Iskolaszéki választás.

A római kath. iskolaszék három éves megbízatása lejárván, f. évi október 15—31. között eső időben választás útján újra fog megválasztatni. Minthogy pedig a rendszabályok értelmében választási joggal csak azon htközségi tagok bírnak, kik a múlt évekről iskolai adóval hátralékban nincsenek, felhivatnak mindazok, kik választói jogukat gyakorolni óhajtják, hogy esetleg hátralékban lévő iskolai adójukat f. hó 15-ig befizetni iparkodjanak, mert október hó 16-án a választók névsora le fog zatolni. A Theresiánumban levő pénztár hivatalos órái minden hétfőn és szerdán 9—12 óráig tartatnak. Az elnökség.

A balmazújvárosi gyikosság.

Az esküdtszék tegnap folytatta és fejezte be Pinczés Imre bűnögyének tárgyalását. A védbeszéd délelőtt 9 órától feltüzenezig tartott. Ozory István védőbeszédében utalt védettjének abnormális érzékiségére, Hegedűsné iránt érzett szerelmének mondhatni túlfajulására s az utolsó napok eseményeire. Majd az ügyéssel folytatott polémijában az erős felindulás fenforgását bebizonyította legjobban. A replika és duplika után az esküdtek határozatalra vontak vissza. Elnökük, Fábian Lajos Mór, déli háromnegyed órakor hirdette ki a verdiktet, mely Pinczést a szándékos emberölés büntetében bűnösnek mondja ki s az erős felindulást nem állapítja meg. Ez alapján a törvényszék Pinczést tizenegy évi fegyházra és tíz évi hivatalvesztésre s politikai jogainak elvesztésére ítélte. Ez ítélet ellen a védő semmisségi panaszt jelentett be.

Halálugrás a vonatról.

A tegnap este Nyiregyháza felől Debreczen felé rokozó vonat egyik másodosztályú kocsijából, a vasutvonal Ujfehértó állomása mellett egy ur kiugrott. Az utasok későn bár, de észrevették a halálugrást és a vészfék jelzésével megállították a vonatot. Az utasok s a vonat személyzete hamar megtálaták a holttestet, melynek feje egyik kilométer-jelzőkön teljesen szétlocsesant. — A halottat azonnal agnoszkálták, Flaskay Kálmán gómori földbirtokos személyében. A hullát Ujfehértóra vitték s Flaskay hozzátartozóit azonnal értesítették a katasztrófáról.

Vörösmarty Mihály emlékezete.

Vörösmarty Mihály nevenapján, hétfőn este — mint Székesfehérvárról írják — az

ottani ev. ref. daloskör és a déli vasúti műhely egyszerű munkásai, kegyeletes szép ünnepet rendeztek a nagy költő szobránál. Hosszu lampionos menetben, zeneszóval vonultak a szoborhoz, ahol már akkor ezrekre menő közönség várakozott. A Himnusz elénekzése után, Kutassy Dezső, református hitoktató, Fekete Géza, a Polgári Daloskör elnöke, majd Orbán Ferencz, déli vasúti munkás, lelkes ünnepi beszédet mondott. Berényi István, Hedrik József és Hesz Anna, Vörösmarty költeményeiből szavaltak. Közben hazafias dalokat énekeltek. Az ünnepség alatt hatalmas nemzeti szalagos babérkoszorút helyeztek a szobor talapzatára. Végül énekeltek a Szózatot. Megkoszoruzta a szobrot a Vörösmarty Kör is.

Mérgező étel a szegények házában.

Budapesten, a szegények házában 100-nál több lakója a mérgező ételtől megbetegedett és egy öreg asszony meg is halt. A betegek összes száma, mint értesülünk, 170, már valamenyen jobban vannak. Az elhunyt öreg asszony holttestét holnap fogják felboncolni. A szegények házában tegnap főzött ételeket valamint a főzéshez használt konyhadényeket vizsgálat végett mind elvittek a fővárosi kémiai intézetbe. — A vizsgálat, melyet nagy szigorussal hajtottak végre, kiderítette, hogy az ételekben semmi nem olyan alkotórész nem volt, ami ártana az egészségnek, a nagy főzőüst mázában azonban annyi rézszármazékot találtak, hogy annak föltétlenül mérgező hatásának kellett lennie. A cinkmáz ugyan mentes volt minden ólomtól, de valószínű, hogy a máz meg volt repedezve s így képződött a rézszármazék. Az elhunyt öregasszony halálának okát a holnap boncolás után szintén kémiai vizsgálat segítségével fogják biztosan megállapítani.

Lakodalmások veszedelme.

Zomborból jelentik: Egy Doszics Mili-voj nevű zsolnai legény minap esküvőjét tartotta Kátyun egy Tosics Szavetta nevű leánnyal. Esküvő után az egész násznép Zsaboljára indult. Utközben a Tiszán is át kellett kelniük s a lakodalmas nép a kocsi-ka elhelyezkedett a kompon. A mikor már a folyó közepén voltak, a lakodalmas népet kísérő dudás belekezdett egy nótába. A duda hangjától a lovak megbokrosodtak s Périty József lovai a kompról beleugrottak a Tiszába, magukkal rántották a kocsit és a rajta ülőket. A nagy sikoltozástól megijedt a többi ló is, úgy hogy Nikovics Arzén és Radics Dusan lovai is beleugrottak a Tiszába. A dereglyéhez csatolt csónakon rögtön megkezdték a mentést, a menyasszonyt és a vőlegénynek két nőrokonát sikerült is megmenteni, de a vőlegény, Nikovics Arzén, Stakics Stévo, Stakics Darinka, Popovics Kató és Kidiszárovi Miléva a víz alá merültek el. — A szerencsétlenséget a dudás okozta, akit a csendőrség le is tartóztatott. A vízbefultakat hosszas, fárasztó munka után másnap reggel kifogták.

Megégett gyermek.

Lajos Istvan hevesi lakos, mint onnan írják, künn dolgozott a határban, míg a felesége otthon maradt, hogy két kis leányának és a házi jószágoknak gondját viselje. Az asszony nem tudta mind a két feladatot jól megoldani, mert míg odakünn a lovak, jószágok etetésével volt elfoglalva, addig a kisebb (5 éves) leánykája bent a konyhába a tüzhelynél tüzzel játszott és ruhája tüzet fogott. Mire a nagyobbik leány az anyjért kiszaladt, addig a kis leány már a lángok martaléka lett. A gondtalan anya ellen a törvényes vizsgálat folyik.

A babona.

A beregme gyeni Vereskéről megöbentő hír érkezik, amely mutatja, hogy a babona milyen vegletekre tudja vinni a népet. A környéken hetek óta sorba betegednek meg a háziállatok. Nem tudni miképpen, de a nép közt az a babonás hír támadt, hogy a sirokból feljaro halottak ront meg az állatokat. A nép erre a temetőbe ment. Többen megkezdték a sirok felásását, s csakhamar valamennyinn ugyanezt tették. A halottakat kivették, s azután földarabol- tak. A község lelkésze a vandalizmus hí- rére a temetőbe sietett és felakarta világo- sitani a népet. A babonás tömeg azonban nem tágitott addig, amíg a csendőrség meg nem jelent a temetőben.

A számadó gulyás ünneplése.

Döry Zsigmondné kisdorogi uradalma- ban a minap szép ünnepély volt. Beck Já- nos számadó gulyásnak nyújtották át Da- rányi földmivvelésügyi miniszter kitüntető ok- lovelét és pénzjutalmát. Az ünnepre az egész köröyök összegyűltek. Halász Géza fő- szolgabíró mondott beszédet, dicsérve a számadógulyás hűségét. A bojtárok rigmus- ban üdvözölték Janos bácsit, az öreg szám- adógulyást.

Alfonz urfi.

Simli Mariska, a sokat emlegetett ex- centrikus nő becsületsértésért és magánlak sértésért panaszolta be Kardhordó Ferencz őrnagy özvegyét. Ennek a pörnek az volt az előzménye, hogy az őrnagné tizenhat éves unokája: báró Staudach Alfonz egy napon eltűnt hazulról. Hosszas keresés után kitu- dódott, hogy a pap ruhában járó Simli Ma- riskához került s nála lakik a Mignon szál- lóban. Az ősz matróna kétségbeesetten ko- pogatott be reggel hét órakor a szállóban levő kis fészekbe s kérte Simli Mariskát: adja ki az unokáját.

Nem tehetem, mert Alfonz egész éjjel dolgozott s most alszik.

— Hát akkor ereszszen be hozzá!

— Azt sem tehetem, mert teljes neg- lizsében vagyok.

— Ha nem resteli magát Alfonz előtt, nincs oka egy ilyen öregasszony előtt res- telkedni.

Végre is a rendőrség adta vissza Al- fonz urfi a nagymamájának. Simli Mariska pedig panaszt emelt az őrnagné ellen, mivel az őrnagné állítólag azt mondta neki hogy elcsábította az unokáját. Ma zárt aj- tók mögött tárgyalták ezt az ügyet és a tárgyalás befejeztével Schrilla felmentette őrnagnét.

Báró Bánffy Dezső németsege.

Báró Bánffy Dezsőnek van egy tulaj- donsága, amit az ellenségei és a rajongói egyforma buzgalommal kolportálnak. Az el- lenségei kicsufolják, mint hibát, a rajongói magasztalják, mint tündöklő erényt. Az el- lenségei gúnyosan mondják:

— Törni a németet, mint a debreczeni kollegiumi diák.

A rajongói viszont örömmel dicsérik: — A magyarok Istene se beszélhet rosszabb németseggel!

Pedig hát csak mese az, hogy nem tud németül. Tud bizony ő minden művelt európai nyelven. Ezt csak szeretetből ta- pasztották hozzá a jó barátai, irigységből az ellenségei. Így tehát éppenséggel nem valljuk, hogy igazán megtört ez a kis anak- dota, amit pedig ugyancsak erősen terjesz- tenek róla. Mikor a királyhoz ment kihall- gatásra, az öreg király nagy szeretettel, igaz örömmel fogadta. De bezzeg, alig kezdett a beszédbe Bánffy, elkomorodott Őfe sége arca.

Schogysem volt inyere ez a kurucz beszéd. A többi tanácsos urak a szája ize szerint beszéltek. De Bánffy már a legelejen kirikkolt az önálló vámtérülettel és a ma- gyar vezényszóval. Mar pedig az ilyen ta- nácsot nem szeretik a Burgban. Melabusan csóválta meg a király a fejét és fölsó- hajtott:

— Aber leiber Bánffy! Sie haben Ihre Ansichten sehr verandert!

Bánffy katonas pózba állott és bátran, kurtán felelte: — Hob ich, Majestät!

Politikai párbaj a fővárosban.

Megirtuk a minap, hogy főhadnagy ur Formanek, a ki Magyarországot oly durvan megsértette, alapos leckéztető nyilt levelet kapott Pápáról zolnai Zolnay Viktor lovagtól. A többi közt ezt írta Zolnay:

— Be kell érnem azzal „egyelőre”, hogy fecsegő szájhősnek nevezzem, kinek a szájan fogok kardommal keresztülvágni aka- lomadtán.

Az alkalom elérkezett. Formanek lova- gas elégtetelt kért Zolnajtól, aki kulömben vivómester. A két fél megbízottai ma tár- gyaltak Budapesten. A főhadnagyot két bécs- ujkolyi katonatiszt képviseli. Zolnay meg- bizottai Lengyel Zoltán és Barta Ferencz országgyűlési képviselők. Mint bennünket értesítenek, már meg is állapodtak a párbaj súlyos föltételeiben. Az érdekes viaskodás holnap fog megtörténni a fővárosban. A párbaj helyét és idejét titokban tartják.

Művészi hangverseny a „Hungáriában.”

Holnap azaz péntek este nagyszabásu hangverseny tartatik Welikow keresztély fu- vola művész és Valeska Hugonetti zongora művészek által a következő műsossal: 1) Cserebogár. Csárda jelenet Hubai és Willi- kowtól. 2) Faust nagy ábránd Hermantól. 3) Kurucz noták Kalditól. 4) La Sonambulla (Órdög trillák) Biccalditól. 5) Magyar rap- sodia Lisztől. 6) Capricio de Concert Willi- kowtól. 7) Orosz nagy ábránd Poptól. 8) Magyar népdal egyveleg. kezdete 8 órakor. A közönség szíves par-fogását kéri Willi- kow és Valeskó.

Igyunk

Avasujfalusi Oroszlán természetes égvényes savanyu gyógyvizet, üvegenként 12 fl. Kap- ható kizárólag a Schwarz-féle dohánytözs- debben, Piacz u. 29.

Olvásóink figyelmébe

ajánljuk, hogy szinehagyott, avagy pecsétes, elpiszkolódott ruháikat olcsó árak mellett Konez Józsefnél festessék és tisztíttassák. Füzlet Bathányi-u. 2. sz. a. Mühely Vár-u. 7. sz. zenede során.

Zádor Lajos divatterme.

Tisztelettel értesíti a hölgyközönséget, hogy a legszebb őszi és téli divat-ujdonsá- gok megérkeztek. Ruhakelmék, d i- s z i t é s e k, n ő i é s g y e r m e k f e l ö l t k e d u s v á l a s z t e k b a n. — Csak szolid czik' k — határozott árak.

Olvassát a „Karikás” élcslapot.

IRODALOM.

Ideál.

Pajkos, vidám gyermekleányka,
Mosolygó, kékszemű kis angyal.
Te vagy, te vagy most lelkem alma;
Rolad regél az est, a hajnal.

Pajkos, vidám gyermekleányka,
Mindennap féltve, óva várlak.
S világos, égszínű ruhádba'
Imádkoznom kell, hogyha látlak.

Mit tudsz te még a nagyvilágról?
Tündérlány vagy sok szép mesében.
Almodsz reményről, boldogságról,
Az ártatlanság bőlesejében.

Mit tudsz te még az emberekről?
Játszótársid virágok, lepkék,
Mit tudsz te könyező szemekről?
Nem lakik még szívedben emlék.

Harmat vagy, rezgő kis fűszalon,
Melynek színét a nap ha éri,
Elszáll az égő napsugáron —
Lelked is olyan tiszta, égi.

S mégis, te kis tündérvirágom
Bucsut feled oh hányszor intek!
S felven, hogy szertefoszlik álmodom,
Ugy sirok, hogyha rádtekintek . . .

(Debreczen.)

Baja Mihály.

Kaland.

Mostanában történt . . .

Egy izetlen forró délután két huszártiszt várta a kisvonatot a Hungaria előtt. Az egyik szőke volt, a másik fekete, a fekete hadnagy volt, a szőke főhadnagy. A tisztok rettentően unatkoztak. Ásítózva néztek lefelé az indóház irányába, mikor egyszerre mind a kettőnek felderült az arca, és felragyogott a szemük. Egy és ugyanazon időben pillantottak meg egy karesu szőke asszonyt, ki nagy fekete kalapban, fehér ruhában, sűrű cipőben és barisnyában ugyancsak a Hungaria felé igyekezett.

A szép asszony paratlan sikkal emelte fel a szoknyáját és a tisztok miután a helyzetnek megfelelő „stellung”-ba vágta magukat, elragadtatással vettek tudomást, hogy ő nagyságának rendkívül formás parányi labai vannak. A menyecske szintén megállított és a profilját (mely tenyleg nagyon szép és finom volt) fordította a tisztok felé.

A vonat jött. Az ismeretlen hölgy felszállott. A tisztok, miután meglepedéssel konstataáltak, hogy a „szőke agyall” jupont nem visel, a szomszédos nyári kupéban foglaltak helyet.

Mikor a vonat elindult a hadnagy az mondta a főhadnagynak:

— Ezt az asszonyt megfogom hódítani.

— Bist du verrückt? Hisz ez egy tisztességes asszony.

— Hat aztán? Ismered?

— Látásból. Valami lateinernek a felesége, azt hiszem doktorné.

— Gyönyörű teremtes. Egy mozdulatot tett, hogy átmenjen a szomszéd fülkébe.

A főhadnagy leakarta beszélni.

— Ne számárokodj. Egetverő skandalum lesz belőle.

A hadnagy egy pillanatig gondolkodott, aztán egy határozott mozdulattal felnyitotta az ajtót és átment a másik kupéba.

A főhadnagy ketségbe volt esve. Biztosra vette, hogy párbaj lesz a dozsból, hogy a hadnagy az asszony urának lefogja a fülét vágni és hogy neki kell majd segédkezni. Bántotta a dolog azért is, mert nősülési szándéka lévén, nagyon jó szemmel nézte az utóbbi időben a kauczióképes „bourgeoisokat” és a „comme il faut” úri asszonyokat. Dühös lett, amikor látta, hogy a menyecske elpirul és hogy gögösen felkapja a fejét, a mint a hadnagy megszólítja.

— Számár kölyök! mormogta a fogak közt és beleharapott a szivarjába.

Egy perc múlva azonban lecsillapult, mert úgy vette észre, hogy az asszony nagyon csodálkozó, de csöppet sem haragos tekintettel méregeti a hadnagyot.

Hogy mit beszéltek nem hallotta, de a hadnagy nagyon alamuszi képeket vágott, azt pedig olyankor szokta mikor óriásikat füllent. Az asszony pedig egyre mosolygott. Gyönyörű fogai voltak.

A főhadnagy újra dühös lett és azt mondogatta magában:

— Soha se hittem volna — soha se hittem volna.

Az erdőn kezét szorított az asszony a hadnagygyal és leugrott a vonatról. A sűrű barisnyák egy pillanatra újra érvényesültek.

A tisztok visszamaradtak egy kicsit. A főhadnagy kíváncsian kérdezte:

— Also — mit mondtál neki?

— Hogy három év előtt találkoztunk Marienbadban, emlékszik-e?

— Sacrebleu! hát voltál te már Marienbadban?

— Én nem — aztán ábrándosan tette hozzá a kis hadnagy — azt hiszem ő sem volt soha. De az mindegy, az a fő, hogy — emlékezett.

Y.

A boritaladó.

Eddig csak kőszá hírek keringtek ama kormányterv felől, hogy a boritaladót átengedik a városoknak ama szolgálatok fedezetéül, amelyeket az állam helyett teljesítenek. E hír a minap már pozitív formában kelt szárnyra.

Részemről borsózik a hátam e hír hallatára, mert ha ez megvalósul, akkor a magyar boraszatnak beláthatatlan időkre meglesz ásva a sirja.

Aggodalmam a következő okoskodáson épült föl:

Míg az állam a boritaladó jövedelmének tulajdonosa és haszonélvezője, addig lehet reményünk, hogy ezt az adót vagy módosítják, vagy mérséklék, vagy eltörlék; lehet annál inkább, mert immár közeledünk a hét fontos borarakhöz; és az az abszurdum lehetetlen, hogy sokáig tartsa magát, hogy egy köztaplálkozási cikknek akkora legyen az adója: mint az egység ára. Lehetetlené teszi ezt már a konkurrens sör és palinka termelési értéke és adója közötti, sokkal kedvezőbb arány fenforgása is, még akkor is, ha elékint az állam attól — a mitől pedig nem szabad eltekintenie — hogy a boraszat a munkások foglalkoztatása révén szociális okokból nemesak nem üldözhető, hanem a külföldi verseny nyomásától is védelmezendő.

Azt hallottuk már illetékes helyről, hogy az állam a boritaladó jövedelméről ez idő szerint — sőt mondjuk ki tisztán: belátható időnkig — nem mondhat le; mert bevételével éppen úgy van ő is, mint mi gazdák a magunkéival, hogy kell minden garas.

De azt már nem hiszem el, hogy ha mi érdekeltek találnak olyan módot, mely a borfogyasztás természetes fejlődésének, tehát a szőlőszet mint adóalap és szociális munkatömeg felvirágzásának kedvez, és e mellett az állam pénzügyi érdekeit sem érinti, sőt talán még hízalja: akkor az állam, mely végre is polgárainak jólétében keresi a találya léte célját, szükségtelenül s fölöslegesen ragaszkodjék a fejlődés érdekeire károsnak bizonyult adóztatási tekintetekhez. Végre is mi polgárok vagyunk az állam s nincsen semmi józan ok arra a feltevésre, hogy ha egy hasznos társadalmi osztály helyzetén a közügy kára nél-

kül segíthetünk, ennek daczára sem segítsünk.

Az állam bevétele a boritaladóból az utóbbi hét év alatt, melynek adatai előttem fekszenek, a tizenöt millió koronán alul maradt, de folyton e körül mozgott; vegyük tehát ezt az összeget állandó államháztartási tényezőnek s mondjuk ki, hogy ebből lealkudni semmit sem kívánunk, miután tudjuk már, hogy hiába is kívánnánk.

Ugyanezt az összeget venné be az állam, csak hogy sokkal biztosabban, egyenletesebben s állandóbban: ha holdarányilag kivétné ezt a szőlőföldekre s egyben a borforgalmat adómentesíténé.

Tudom, hogy merész egy nyilatkozatot tettem: enyhítésül megokolom egy kicsit.

Ma az országos átlagtermés — sajna! — 7-8 hekto között mozog holdankint; tehát egy hold termésének fogyasztási adója, a legkisebb (8 K. 70 fil.) tétel mellett is több, mint hatvan korona. Tehát ezt meg kell fizatni s a sok zaklatás, erkölcsi és anyagi károsodás, még ezen felül is terhel bennünket; ehhez képest 30 korona adó tételei mellett még mindig nyernénk 5%-ot.

Nem lenne-e hát helyesebb, ha más mód nincs — rávetni a szőlőre ezt a nagy egyenes adót, termékeit viszont felszabadítani a forgalmi nyűgöktől? Végre a szőlőket lehetne értékkataszterbe sorozni s előre kimondani, hogy — mint a feladónál van — 15 millió koronánál nagyobb rajtuk az összes adóteher nem lehet. Ily módon ha félmillió hold szőlőt veszünk számba, átlag 30 korona esnék ugyan holdjára; de annak folytan, hogy az értékesebben kataszterezett szőlők többet fizetnének, viszont a természetből értéktelenebb holdakra arányosan kisebb adó esnék.

Igy a kincstár érdeke ki volna elégitve állami áldozat nélkül, de még sokkal nagyobb nyereség érné magát a szőlőszetet, Nem szölok itt a kereskedelemnek a szabadsággal mindig karöltve járó fellendüléséről, a vendéglősipar ujjászületéséről, a borfogyasztásnak várható megkészszerződéséről; hiszen mindenki elgondolhatja, hogy: ha egyszerre minden szőlősgazda boreiadó is lehetne, akár kicsiben, akár nagyban akkor az adóteherlőt megszabadult borforgalma megsokszorozódna.

Ezek mind egyszerű következtetései volnának a szabad forgalomnak. De magát a termelés köteleességét, az okszerű szőlőszet fejlődését, a ma csak névleg létező boraszat hihetetlen fölrendülését varnám én ettől a merész tervezettől.

Mert az a sok rossz kisgazda, a kinél a szőlő ma az ötödik kerék a gazdaság kocsiájában, menten baltát fogna az ő keveset termő — mivel gondozatlan — tőkéire, mi helyt hallaná, hogy 30 k. adót kell fizetnie holdjától: a ki pedig megtartaná, majd gondolat viselné úgy, amint a szakértelem és csel-szerűség parancsolja.

Már most ki tudja és belátja, hogy a szőlő értelmi és anyagi tőke nélküli sikerrel nem mivelhető, hogy a védekezés — mely nélkül ma nincs üdvösség — csak közös betartás mellett lehet fogyanatos, erről pedig hiába álmodozunk addig, míg minden ringy-rongy gazda is ültethet szőlőt anélkül, hogy kellőleg gondozná: világos lehet mindenki előtt, hogy csak a termelésnek ilyen mesterséges korlátozásával lehet a szőlőszetet a szakértetlenségben és tőkeszegénységben rejlt veszedelmektől megmenteni.

Uton-uttélen halljuk, hogy a rácztvőis irtása, a hernyók öldözése stb. törvényesen el van rendelve, pedig ezek kártétele közel sem mérhető össze sem pénzben, sem tőkekoczkázatban, sem évi kárban, sem nemzetgazdasági jelentőségben az elhanyagolt

szőlőkből a szomszédokra háruló károkkal és veszedelmekkel.

Ha tehát van egy mód, mely az általannak nem jár kárával, a termelőre nézve meg hasznalható, magára a termelésre nézve pedig a polgári szabad akarat érintetlensége mellett is olyan mérséklő és ösztökélő hatású, hogy abból a magyar borászatnak, mint népkereseti iparágának biztos felvirágzása várható: vajon nem érdemes-e ez az idea legalább arra, hogy mértékadó barátaink, akik egyuttal politikusok, czélszerűségi, népjóléti és kivihetőségi szempontból hozzájáruljanak?

De ha szólni akarnak, akkor szóljanak most, mert ismétlem, hogy egyik napilapunk egész pozitív formában hirdette már, hogy a pezsgyminiszteriumban készül már a törvényjavaslat a borítal- és husfogasztási adónak a városok javára való átengedéséről. Ha ez megtörténik, végünk van; mert a városok — már azért is, hogy közöttük legkevesebb el a borászatból — fő tétlenül ragaszkodni fognak hozzá, mint szerzett joghoz s többé reményesség sem lehet arra, hogy a bortermelés az ő békéből kikécmeregjen s az egészséges, szabad, észszerű fejlődés lejtőjén egyre fölébb emelkedjék, oda, ahol a magyar talaj istenáldott termékenysége, a magyar ész tanulsága s a magyar munkáskor dologgyőző ereje folytán mielőbb bátran felveheti a virág legműveltebb borászati államaival is a verseny fonatát.

A részletekre majd a várható eszecsere során térnek ki.

CSARNOK.

Hatidzse büne.

(Nusics Braniszlav-tól)

Szerzből fordította: **Skrbics Tivadar.**

Hatidzse, amán, Hatidzsk! (amán — hej, bocsásd meg!)

Ki mondaná el Hatidzse szépségét, mely ime így elpusztult! . . . Kialudt annak a két fekete szemnek a tüze, kialudt Hatidzse forró, édes lelke is! . . .

Hej, csak azt láttad volna, midőn Hatidzse kísértal a csarsiere (piacra) és mindeki ismeri; ismerik a járását, a karsu derekát, büszke tartását, pompáját. Ugy jár, mint a galamb, aprókat lép, szerény, de mégis büszke. Hol az a kereskedő, aki ilyenkor nem teszi le a munkáját, csak hogy Hatidzse után fordulhasson? A szelviye-hanume (sudárfenyő-asszony) után, mert így hívták a piacon büszke szépsége a magatartás miatt.

Mert az alatt a feredzse alatt, a sűrű fekete és mégis átlátszó fátyol mögött, mondják, oly kincs rejlik, a milyet még a szultán sem birt soha; amilyen több nincs a föld kerekén, es ki tudja, ott főtt, a dzsennet (menyország) kertjeiben van e ilyen ha csak a föld kölcsön nem adja az égnek.

Sarkiek (dalok) szólnak az ő szépségéről és szemrevalóságáról, de mit tudnak a sarkiek! Legalább a felét mondanák el, az is elég volna. A sarkiek tetszenek a fülnek, megérdesítik a lelket, de a szem, a szem... pusztá és üres marad; ha csak egyszer láttad volna Hatidzset, tudom, nem sajnálnád, hogy megvakultál ennyi szépség láttára!

Nemcsak a haja szép Hatidzsenak, hanem a homloka, a szeme. Nemcsak az arca, a szája, a nyaka, a keble, dereka szép . . . hanem minden egyéb szép és gyönyörűség es ra,ta; a járása, a beszéde, az éneke is...

Ah, az éneke! . . . Ilyenkor elfelejt az ember mindent; elfelejti az apját, az anyját, a világot, ha Hatidzset hallja énekelni. Képes volna az ember a nagy kéjtől maga fölött a tetőt is meg gyujtani, ha Hatidzse dalol!

Van neki egy apró dobja, épen hogy legyen valami a kezében. És a milyen szenvedélyes, hát kifestette az a roncsát, teleragasztotta szent mondásokkal; a csengőkre meg szalagokat kötött és ha megszólaltatja, hát nem tudja az ember, hová nézzen előbb; a vig dobockára, vagy fehér ujjaira, vöröre festett körmeire, melyekkel a dobon babrál; vagy ő rea, amint egy pillanatra behunja a szem t, hátra veti a nyakát, keble szenvedélyesen emelkedik, mint a hullám, amely viharrai fenyegget, inge meg kicsuszik az öv alól, annyira piheg a keble.

Némelykor odakap a szívéhez, mintha segíteni akarna rajta, mert Hatidzse dala a szívéből fakad!

De nincs is ideje az emberek ilyenkor mindent látni, mert hallgatni is kell Hatidzset. Midőn összegyűlnök nála a hanumék ramazan (böjt) estén es őt hallgatják, elhallgatnak mindnyájan, térdükre eresztik a cigarettát tartó kezüket, a cigaretták meg lassan-lassan kialusznak; behunyják a szemüket, hátra vetik a fejüket, azt binnéd soha sem ébrednek fel. De midőn Hatidzse felkiált és tenyerével odakap a szívéhez, mindnyájan, de mindnyájan felugranak, mintha megörültek volna, vele énekelnek, úgy hogy már nem is tudni, ki énekel a leg erősebben.

Es midőn Hatidzse szögre akasztja a dobot, csak azt látni, hogy kézzel-kézzel jár az üzkös koppantó, a cigarettáikat gyujtják meg a hanumék, melyek az imént kialudtak.

Nincs a világon oly vig asszony, mint Hatidzse hanume. Beszélget, vigasztal, megnevetet mindenkit. Hányszor jön az efen-dije (ura) szomoruan haza, ő meg tréfával és édes szóval egy keitőre szétfosztatja gondjait.

A többi hanumék bizony meg is szólják a háta mögött; ha maguk között vannak, bizony rosszat is beszélnek róla, de azért mégis szeretik, nem tudnak el lenni nélküle. És amit beszélnek, azt is csak azért beszélnek, mert nem hiszik neki hogy szereti az e endit, mert az efen-dit csöppet sem szemrevaló ember. Hányszor történt, hogy már a piaczi férfiak is azt mondták, milyen kár, hogy egy olyan ember, ilyen szép asszonyhoz jutott.

Es bármennyit beszéltek, akárhányszor firtatták ezt a hanumék, soha semmi rossz hír nem hallatszott Hatidzse hanuméről.

Minden, amit róla beszéltek, az volt hogy szép, tulságosan szép, hogy érdemes volna ezentul csak az ő szépségére esküdni. És ime: ez a szépség most beteg, nagy beteg és nincsen számára orvosság.

Hatidzse, amán Hatidzse!

(Vege köv.)

Gondosan szedett

állani való Chaselas és Passatuti szőlő eladó. Nagyban és kicsiben kilónként 20 krért. Hunyady-u. 3 sz. a.

Boros Testvérek nődivat áruházába remek őszi divatkelmek és téli cikkek őszi választékban megérkeztek. Meglepő olcsó árak.

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai

Debrecen, kistemplom bazár.

Az őszi idényre raktárra érkeztek óriási választékban

női divatkelme újdonságok

Francia flanel, Francia velezek. Különlégességek selyem áruban.

Szabott árak. Előzékeny kiszolgálás. (1)

1432—1903 v. k. sz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. jbiróságnak V. 1293/5—1903. sz. végzése folytán közhirrre tétetik, miszerint Vértessy Kálmán részére Barsay Miklós és neje debreczeni lakosoktól 674 k. 46 f. tőke, ennek 1902. május 6-tól számítandó 6% kamatai és eddig öszszesen 139 k. 20 fl. perköltség erejéig 1902 évi május hó 26-án bíróilag lefoglalt és 1379 koronára becsült butorok, és egyéb ingóságok **1903 évi október hó 21-én d. u. 3** órakor kezdetét veendő és alperesek lakásán Homokkertben megtartandó — nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizet s mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Debreczen, 1903. szept. hó 21-én.

Oláh Géza bir. kiküldött.

Az Oláh Gyula örökösének

a Boldog kertben 2 darab szőlője I. járás 7 szám alatt 2 hold 627 □ öl, ugyancsak I-ső járás 14 sz. alatt 1 hold 119 □ öl szőlők. Külön bejarrattal szabad kézből eladó.

Értekezhetni **darabos-u. 12 sz. özv Kovács Józsefné** házában.

1198—1903 vksz.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbiróságnak V. 2163/2—1903 sz. végzése folytán közhirrre tétetik miszerint Kunz József és társa részére özv. Orosz Béláné debreczeni lakostól 120 k. 07 f. tőke, ennek 1903 év. jun. hó 14-től számítandó 5% kamatai és eddig összesen 50 k. 96 fl. perköltség erejéig 1903 jul. hó 24-én bíróilag felüfoglalt es 1279 koronára becsült butorok és egyéb ingóságok **1903 évi október hó 5 én d. e. 11** órakor kezdetét veendő és Ajtó utca 37 sz. a. megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Debreczen, 1903. szept. 5-én.

Oláh Géza bir. kiküldött.

ISKOLAI CÉLOKRA
minden tekintetben
megfelel

legujabb tollunk
54S EF és F szürke

legfinomabb acél, kitünő minőség.
Carl Kuhn & Co., Wien Alapított 1843-ban.
Minden írószer-kereskedésben kapható.

Gyomor-, bél- és vértisztító kuránál
már félpohár természetes

Igmándi keserűvíz

reggelenként használva, kitünően beválik.

Kapható gyógyszertárak és üzletekben, úgy a forrástulajdonos:
Schmidthauer Lajos gyógyszerésznél **Komáromban.**

Raktár Budapestén **Édeskuty L. cégnél.**
Export Amerika és Angolországba.

Ószi és
téli ruhák
tisztítását

kifogástalanul teljesíti
Hrabéczy Antal

ruhafestő és tisztító intézete

DEBRECZEN

Széchenyi utca 42.

Férfi ruhákat szakember
javítja és vasalja.

MIHALOVITS J.

gyógyszertára s gyógyszerészeti műlaboratoruma a »Kigyó«-hoz
Debreczenben, Főtér 31. sz.

Ajánlja a következő közkeveltségnek örvendő készítményeit:

Harmat-crème

arczépítő s bőrapoló kenőcs, mely teljesen ártalmatlan, nem zsíroz, tehát nappal is használható s az arcznak üdőséget, finomságot s hamvasságot kölcsönöz. Az arcot tisztítja s fehériti. Kiváló eredménnyel használható arczvörösség, májfolt, sörny, szeplő s egyéb bőrtisztatatlanságnál.

— 1 tégely Harmat crème ára 1 korona. —

A kréméhez hasznalandó poudert, a

Harmat-arcpor,

mely az arcznak üde, ifjú színt kölcsönöz; három féle színben kapható u. m. fehér, rózsás s crém színben. Kitünő illata, teljesen ártalmatlan volta s finomsága által vetekedik minden más készítménnyel. — Jól tapad és igen jól fed.

Próbadoboz ára 50 fillér Nagyobb dobozó 1 és 2 korona.

A Mollitergin

a legkiválóbb arcz s különösen kéz-bőrapoló folyadék, mely a bőrnek selymszerű lágyaságot, bársonyszerű finomságot kölcsönöz. Fehériti az arc- s kez-bőrt. Teljesen ártalmatlan. Nem zsíroz s nem piszkítja a ruhát. Hatása bámulatos és rögtöni! Napégette vagy szélkífujta kezeket vagy arczbőrt a legrovidebb idő alatt üdévé, finommá tesz. Megbaruult kezeket eldurvult kez-bőrt fehérre, puhává változtat.

Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.

Nagy raktár bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességekből.

Mihalovits J. gyógyszeriára a Kigyó-hoz Debreczenben

Dr. Borsos-féle Növényi Hajszesz.

Meggátolja a hajkihullást, a fejbőr megkorpásodását, a hajvégek megtörését s megóvja a fejbőr-betegségektől. Illata kellemes. Hatása biztos. Használata egyszerű. Nem zsíroz, nem piszkítja a fehérműt. Teljesen ártalmatlan. Elősegíti a hajnövést!

— 1 üveg hajszesz ára 1 vagy 2 korona. —

Dr. Borsos-féle Növényi Hajkenőcs.

Azok részére, kik a folyadékot nem kedvelik s inkább a kenőcsnek barátai, készül ugyanolyan ható anyagból s ugyan olyan kiváló hatásu hajkenőcs is, mint a Borsos-féle hajszesz. Ezen hajkenőcs is teljesen ártalmatlan. Hatása gyors, biztos!

— 1 tégely Hajkenőcs ára 1 korona. —

A Mihalovits-féle

Iztelen Csukamájolaj

ezzen iztelen s szagtalan készítmény, mely undort nem okoz s e végből a gyermekek azt szívesen szedik.

A Mihalovits féle

China-bor.
China-vas-bor.
Condurangó-bor.
Pepsin-bor.

1 üveg ára
1 kor. 60 fill.

Szomorodni borból kiváló gonddal készült gyógyborok, melyek gyógyérték tekintetében versenyeznek minden e nemű készítménnyel.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostavai szemben.